

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Aika:	Perjantai 11.10.2013 klo 9.00 - 10.30	
Paikka:	Keski-Uudenmaan vesiensuojelun liikelaitoskuntayhtymä Kultasepänkatu 4 B, Kerava	
Osallistujat:	Tuija Reinikainen (pj.)	Tuusulan kunta
	Jarmo Vääriskoski	Uudenmaan ELY-keskus
	Eero Keto	Paijalan yht. vesialueen osakaskunta
	Pentti Korkka	Tuomalan kalastuskunta
	Leena Joensuu	Pro Tuusulanjärvi -liike
	Matti Hilli	KUVES
	Mauri Pekkarinen	KUVES
	Jaana Hietala (siht.)	KUVES
Poissa:	Erkki Kukkonen (pj.)	Järvenpään kaupunki
	Helinä Perttu	Järvenpään kaupunki
	Sakari Heikkilä	Tuusulan kunta
	Jyri Seuna	Tuusulan seudun maataloustuottajat ry

1. KOKOUKSEN AVAUS

Tuija Reinikainen avasi kokouksen klo 9.00.

2. OHJAUSRYHMÄN KOKOONPANON MUUTOS

Järvenpään kaupunki on nimennyt Helinä Pertun ohjausryhmään Kaarina Wilskmanin tilalle.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi kokoonpanon muutoksen.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

3. KOKOUKSEN TYÖJÄRJESTYS

Ehdotus: Jaettu asialista hyväksytään kokouksen työjärjestykseksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

4. EDELLEISEN KOKOUKSEN PÖYTÄKIRJA

Ehdotus: Hyväksytään ohjausryhmän pöytäkirja 1/2013.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

5. TUUSULANJÄRVEN VEDENLAATU KESÄLLÄ 2013

Alkukesä oli lämmin ja pintaveden lämpötila oli kesäkuussa lähes 22 °C ja heinäkuussa vesi viileni alle 20 °C:een. Tuusulanjärven näkösyvyys vaihteli 50 - 75 cm välillä eli vesi oli melko sameaa.

Vaikka alkukesä oli lämmin, Tuusulanjärven leväseurannassa (Halosenniemi) havaittiin hieman levää vain yhdellä seuranta- viikolla. Rusutjärvellä levää esiintyi juhannuksesta lähtien ja loppukesällä runsaana kukintana.

Levämäärää kuvaava klorofylli-pitoisuus oli matala ja vaihtelu pienin 40-vuotisen havaintohistorian aikana (9,5 - 29 µg/l). Kesän keskiarvoksi tuli 15,2 µg/l (liite 1).

Pintaveden kokonaisfosforipitoisuus oli kohtuullisen alhainen (65 - 85 µg/l). Pohjanläheisen veden P-pitoisuus ei kohonnut kesän aikana eli sedimentistä ei vapautunut fosforia. Myös Tuusulanjärven sedimentin kaasunmuodostus oli melko vähäistä koko kesän ajan.

Neljä hapetinta oli käynnissä koko kesän ajan. Hapen kyllästysaste pintavedessä 1 m:n syvyydessä vaihteli 91 - 103 %. Pohjan läheinen happi oli matalimmillaan heinäkuun lopussa (44 %).

Ehdotus: Merkitään tiedoksi Tuusulanjärven melko hyvä vedenlaatu kesällä 2013.

Keskustelu: Pöydälle jaettiin kuvat levämäärää kuvaavan a-klorofyllin ja kokonaisfosforin pitoisuuden vaihtelusta vuosina 1995 - 2013 (pöytäkirjan liitteet 1 ja 2). Todettiin, että hoitotoimet ovat vähentäneet selvästi järven levämäärää. Myös kokonaisfosforipitoisuus on vähentynyt, mutta vähemmän kuin levämäärä. Tuusulanjärven fosforipitoisuuden tavoitearvoksi vesienhoidon suunnitelmissa on asetettu 50 µg/l. Tähän pääseminen vaatii todella tehokkaita vesiensuojelutoimia valuma-alueella. Tuusulanjärven veden savipartikkelit voivat tietyissä oloissa sitoa liukoista fosforia ja siten hidastaa levien kasvua.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

6. TIEDOTUS

KUVES uusii www-sivunsa lokakuussa ja samaan aikaan uudistetaan myös kunnostushankkeen sivuston ilme ja sisältö.

Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys järjestää avoimen yleisötilaisuuden Gustavelundissa 26.11. klo 17.30 - 20.00. Aiheina on kosteikkojen toimivuus ja järven kalasto. Paneelin asiantuntijoiksi ovat lupautuneet Helsingin yliopiston professorit Hannu Lehtonen ja Jukka Horppila sekä kosteikkoasiantuntijat

Markku Puustinen, Jari Koskiahho ja Jukka Jormola Suomen ympäristökeskuksesta.

Tuusulanjärven parantuneesta tilasta pyritään tiedottamaan tiedotusvälineille. Viestintäryhmä on pohtinut viestinnän tarpeita vuodelle 2014 (liite 2).

Ehdotus: Merkitään tiedotusasiat tiedoksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

7. KOSTEIKOT JA VESIKASVIT

Esa Lehtinen Uudenmaan ELY-keskuksesta tekee virkатыönä suunnitelmat Tervanokan ja Vanhankylänniemen rantakosteikoille (Tuusulanjoen ja Palojoen vesistöalueiden suojavyöhykkeiden ja kosteikkojen yleissuunnitelma). Ne pyritään toteuttamaan hankkeen rahoituksella vuosina 2014 - 2015.

Rantamo-Seittelin vedenlaatua on seurattu avovesiaikana kerran kuussa otetuilla vesinäytteillä. Kosteikon penkereiden niitot on toteutettu. Lokakuussa alueelta raivataan pajukkoa ja puiden taimia.

ELY-keskus on myöntänyt hankkeelle 10 000 € avustuksen vuodelle 2013. Tämä tullaan käyttämään Rantamo-Seittelin kosteikkoalueen seurantaan ja pusikoiden poistoon.

Tuusulanjärvellä niitettiin vesikasveja 9.8. - 16.8. Karvalehteä ei tarvittu poistaa.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi.

Keskustelu: Keto kertoi Pajalan osakaskunnan esittäneen vuonna 2008 Tuusulan kunnalle ehdotuksen kosteikon rakentamisesta Kutinojan (Hankkijanojan) suulle (pöytäkirjan liite 3). Asia ei ole tämän jälkeen edennyt. Nyt kunta on laatimassa kaavaa Anttilan alueelle ja kosteikkosuunnittelu tulee ajankohtaiseksi.

Päätös: Anttilan alueen kaavoitusta seurataan ja Eero Kedon kosteikkosuunnitelmaa viedään kunnassa eteenpäin.

8. MAATALOUS

Tutkija Paula Luodeslampi laskee lohko-kohtaiset ravinnetaset yhteensä 15 tilalle kesän ja syksyn aikana. 10 tilaa on jo käyty läpi.

Maatalouden neuvontahankkeen valmistelu on aloitettu. Tavoitteena on osallistua RaHa-hankkeen jatkohankkeen valmisteluun. Siihen liittyen ProAgria kokeilee lohko-kohtaisen tulokortin käyttöä viljelyneuvonnassa.

Ehdotus: Merkitään tiedoksi.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

9.

KALASTUS JA KALATUTKIMUKSET

Ankeriaita istutettiin Tuusulanjärveen (3000 kpl) ja Rusutjärveen (2000 kpl) 30.7.2013.

Ulapan kalamäärän arviointi kaikuluotauksella ja troolauksella toteutettiin loppukesällä. Tulosten perusteella kuhan poikas-tuotanto on ollut voimakasta tänä vuonna. Kuhan poikasia oli 14 000/ha, toiseksi eniten 2000-luvulla. Myös lahnan/pasurin poikasten määrä oli suuri.

Syyskuun alussa järvellä nuotattiin kolmena päivänä. Tuolloin saaliissa oli liian vähän särkikaloja ja nuottaus keskeytettiin muutamaksi viikoksi. Hoitokalastusta on jatkettu 1.10. alkaen. Särkikalojen saalistavoitteeksi on asetettu n. 40 tonnia. Lokakuun nuotanvetojen saalis on ollut n. 1 000 kg päivässä.

Nuottasaaliin lajijakauman näytteenotto ja määritykset on tilattu Kala- ja vesitutkimus Oy:ltä kuten vuonna 2012. Näytteet ottaa tutkija Jouni Kervinen, joka on hoitanut näytteenoton aiempina vuosina. Lahnanäytteet pakastetaan ja käsitellään myöhemmin, mikäli lahnan populaation seuranta päätetään jatkaa.

Kalatutkimusten jatkosuunnitelmaa käsitellään vuoden 2014 alussa, kun yhteenveto kalatutkimuksista valmistuu.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi hoitokalastuksen aloituksen ja ulappa-alueen kalatutkimukset.

Päätös: Ehdotuksen mukainen.

10.

RAHOITUSSUUNNITELMAN SEURANTA

Vuoden 2013 rahoitussuunnitelman mukaisesta määrärahasta (237 600 €) on käytetty syyskuun loppuun mennessä 113 470 € ja loppuvuoden kuluiksi tulee arviolta 92 000 € ja koko vuoden kuluiksi yhteensä 220 470 € (liite 3).

Vuoden 2013 alussa kummaltakin kunnalta laskutettiin 80 000 € budjettiin varatun 100 000 € sijasta. Rahoitussuunnitelmassa varauduttiin laskuttamaan loppuosa, mikäli se on tarpeen. Jos loppuvuoden kustannukset toteutuvat liitteen 4 mukaisesti, kunnilta ei tarvitse laskuttaa toista erää. Toisen erän laskuttaminen voi olla tarpeen, mikäli hoitokalastuksen saalis ylittää saalistavoitteen (40 tn) selvästi. Hoitokalastus lopetetaan marraskuun aikana, jolloin tiedetään lopullinen saalismäärä ja jatkorahoituksen tarve.

Ehdotus: Ohjausryhmä merkitsee tiedoksi hankkeen rahoitustilanteen ja päättää toisen rahoituserän laskuttamisen ehdoista.

Päätös: Ohjausryhmä

- a) merkitsi tiedoksi hankkeen rahoitustilanteen ja
- b) päätti, että toinen erä laskutetaan marraskuun lopulla, mikäli hoitokalastuksen kulut ovat arvioitua suuremmat hoitokalastuksen onnistumisesta riippuen.

11. HANKKEEN RAHOITUS V. 2014

Järvenpään kaupunki ja Tuusulan kunta ovat KUVESin talousarvioesitystä koskevissa lausunnoissaan hyväksyneet hankkeelle esitetyn rahoitussuunnitelman (liite 4). Kuntien vuosittainen rahoitusosuus olisi vuosina 2014 ja 2015 yhteensä 200 000 €/v ja 2016 - 2018 180 000 €/v.

Järvenpään kaupunkikehityslautakunnan lausunnossa todetaan seuraavaa: *järven kunnostusprojektin painopiste tulee tulevaisuudessa suunnata enemmän kunnostustoimenpiteiden toteuttamiseen kuin järven tutkimukseen.*

Hankkeen rahoituksella on tehty vesikasvillisuuskartoituksia, pohjaeläintutkimuksia, vesianalyysejä kosteikoista ja järvestä sekä kalastotutkimuksia. Hankkeen toteuttama pohjaeläinseuranta ja vesikasvillisuuskartoitukset on voitu lopettaa, koska ne kuuluvat nykyään ELY-keskuksen seurantaohjelmaan.

ELY-keskus on seurannut myös järven ja tulopurojen vedenlaatua säännöllisesti. Vuoteen 2012 asti ELY-keskus otti näytteet kaksi kertaa kuukaudessa. Vuonna 2013 ELY-keskus vähensi vesinäytteenottoja vain kerran kuussa tapahtuviksi. Hanke tilasi poisjääneen kuukausittaisen näytteenoton Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistykseltä.

Seurantatutkimusten suurin menoerä on ollut kalaston seuranta. Hankkeen rahoittamaa kalaston seurantaa on voitu vähentää, koska RKTL toteuttaa koekalastuksen järvellä kolmen vuoden välein vesipuidedirektiivin mukaisena seurantana.

Vuonna 2005 aloitettiin hankkeen rahoittama särkikalojen populaatiotutkimus, jossa seurattiin hoitokalastuksen vaikutuksia särjen, lahnan ja pasurin populaatioihin. Tutkimuksen vaatima näytteenotto ja analysointi oli työlästä ja siksi tätä seurantaa kevennettiin koskemaan vain keskeisimmän saalislajin, lahnan, populaatiota. Hankkeen kustantama hoitokalastuksen saalisseuranta on ollut välttämätöntä toimien vaikuttavuuden arvioimiseksi.

Yhteenvetoraportti kaikista kalatutkimuksista valmistuu vuoden 2013 loppuun mennessä. Kalaston seurantatutkimusten tarve arvioidaan tämän raportin valmistumisen jälkeen.

- Ehdotus: Ohjausryhmä
- a) hyväksyy kuntien vuoden 2014 rahoitusosuuden 100 000 euroa/kunta maksatuksen 15.2.2014 mennessä ja
 - b) keskustelee kunnostustoimien vaikuttavuuden arviointia tukevien tutkimusten tarpeellisuudesta.
- Keskustelu: Todettiin, että seurantatutkimuksia on jo voitu vähentää, koska Tuusulanjärvi kuuluu vesipuidedirektiivin mukaan seurattaviin järviin. Korkka totesi, että ainakin ulappa-alueen kaikuluotaus-tutkimuksesta voitaisiin luopua. Myös muiden kalatutkimusten tarve tulee arvioida.
- Päätös: Ohjausryhmä
- a) hyväksyi vuoden 2014 maksatuksen yhdessä erässä 15.2.2014 mennessä ja
 - b) päätti, että seurantatutkimusten kokonaisuutta käsitellään seuraavassa kokouksessa.

12.

SUOJELUSÄÄTIÖN PERUSTAMISEN MAHDOLLISUUDET

Kunnostustyöryhmä on keskustellut kuinka kunnostuksen rahoituspohjaa voitaisiin laajentaa Vesijärvi-säätiön ja Vanajavesikeskuksen esimerkkien kannustamana. Elinkeinoelämä on tuonut lisänäkyvyyttä kummallekin alueelle. Myös Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys on ollut kiinnostunut säätiömallista.

Tuusulanjärven suojelusäätiön valmistelun eteneminen vaatii laajaa selvitystyötä alueen elinkeinoelämän ja julkisten toimijoiden parissa. Maakuntajärvi-teema voisi tuoda mukaan myös Uudenmaan liiton ja Tuusulanjärven kulttuurialan toimijoita.

Ehdotus: Ohjausryhmä keskustelee Tuusulanjärven suojelusäätiön perustamisen mahdollisuuksista.

Keskustelu: Säätiön yhtenä tavoitteena olisi järven hoidon rahoituspohjan laajentaminen. Yrityksiltä pitäisi saada merkittävä rahoitus, että kuntien rahoitusosuus pienenesi merkittävästi. Hilli epäili, ettei alueelta löydy "huonon omatunnon" omaavia yrityksiä, jotka olisivat valmiita rahoittamaan järvisäätiötä. Pro-liikkeen aikaan allekirjoitusten saaminen vetoomukseen oli helppoa, mutta rahoituksen saaminen voi olla hankalampaa. Matkailuyrittäjät voisivat olla kiinnostuneita, koska he hyötyvät järven tilan paranemisesta. Kuntien osallistuminen säätiön rahoittamiseen vaatii käsittelyn hallituksissa ja valtuustoissa, joten asiaa ei kannata viedä eteenpäin ennen kuin kuntakentän murros on ohi.

Päätös: Ohjausryhmä ehdottaa, että Tuusulanjärven vesiensuojeluyhdistys kutsuu koolle keskustelutilaisuuden säätiömallista.

13.
MUUT ASIAT

Muita asioita ei ollut.

14.
SEURAAVA KOKOUS

Ehdotus: Ohjausryhmä päättää seuraavan kokouksen ajankohdan.

Päätös: Seuraava kokous pidetään 7.2.2014 klo 9.00 KUVESin toimistolla.

Puheenjohtaja

Tuija Reinikainen

Pöytäkirjanpitäjä

Jaana Hietala